

Examining Teachers' Attitudes towards Multiculturalism according to Various Variables

Examining Teachers' Attitudes towards Multiculturalism according to Various Variables

Esra Töre

Özet

Problem Durumu ve Araştırmanın Amacı Kültürel farklılıklar başta olmak üzere etnik, ideolojik, dinsel, bedensel tüm farklılıkları doğal kabul eden, eşitlikçi bir bakış açısı ile yaklaşan ve tüm bu farklılıkları zenginlik olarak gören çokkültürlülük yaklaşımı, farklı grupların asimilasyonuna ve toplumu tek tipleştirmeye karşıdır (Pusch, 1979). Farklı kültürlerin dikkate alındığı bir eğitim anlayışının sürdürülmesi yadsınamaz. Bu noktada en önemli görevi, öğretmenler üstlenmektedir. (Çoban, Karaman ve Doğan, 2010). Öğretmenlerin, öğrencilerin farklı din, dil, ırk, cinsiyet, coğrafi bölge, deneyim, cinsel yönelim, beklenti, politik görüşlere sahip olabileceklerini bilerek öğretmenlik yapmaları büyük önem taşımaktadır (Polat, Kılıç, 2013). Öğretmen; eğitim programını uygulayan, değerlendirme işini yapan ve öğrenme ortamını oluşturan kişidir (Polat, 2009, Sezer ve Kahraman, 2017). Okul öncesi eğitimden başlayarak fırsat eşitliğinin sağlanması ve öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesi ancak öğrencilerin farklılıklarına duyarlı olarak ve sınıfta demokratik bir ortam oluşturularak gerçekleştirilebilmektedir (Ünlü ve Örtün, 2013). Öğretmenlerin çok kültürlülüğe dair tutumları, uyguladıkları eğitim programlarının niteliğini ve öğrencilerinin bilişsel ve davranış süreçlerini doğrudan etkileyecektir. Bu gerekçe ile bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin çok kültürlülük algılarını ve öğretmenlerin çok kültürlülük algılarını etkileyen değişkenlerin incelenmesidir. Yöntem Araştırma betimsel tarama modelindedir. Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin 7 farklı bölgesindeki 280 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Polat (2012) tarafından geliştirilen "Çok Kültürlülük Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Orijinal ölçek bilgi, ilgi ve davranış olmak üzere 3 alt boyuttan olmak üzere toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı .82'dir. Bu çalışmada örneklem türünün farklı olması nedeni ile tekrar faktör analizi yapılmış ve dört faktöre ulaşılmıştır. Faktör isimleri sırası ile "farklılık ve anlayış" (açıklayıcı = 28.65, Cronbach's alfa = .96), "saygı ve çaba" (açıklayıcı = 17.13, Cronbach alfa = .90), "cinsiyet ve ırk" (açıklayıcı = 12.47, Cronbach's alfa = .82) "sosyal statü" (açıklayıcı = 6.61, Cronbach's alfa = .90) dür. Ölçeğin toplam açıklayıcılığı 64.88, Cronbach's alfa değeri .96'dır. Elde edilen verilerin analizinde hazır istatistik paket programı kullanılmış; Frekans (f), yüzde (%), ortalama puan (\bar{x}), standart sapma (ss) değerleri hesaplanmış, T-testi, Tek Yönlü ANOVA testi yapılmıştır. . Bulgular Araştırma sonucunda öğretmenlerin çokkültürlülüğe karşı tutumları yüksek bulunmuştur. Ancak puanlar faktörlere göre değişmektedir. En yüksek ortalama puanlar "farklılık ve saygı" faktörü altında toplanırken (4.21-5.00); en düşük ortalama puanlar "cinsiyet ve ırk" faktörü altında toplanmıştır. Öğretmenlerin çokkültürlülüğe karşı tutumları yabancı dil bilgisi dil, dini inanç düzeyi, çocukluklarını geçirdikleri yer, çalıştıkları okulun coğrafi bölgesi, dini inanç düzeyi ve eğitim seviyelerine göre farklılık gösterdiğini göstermektedir. Öte yandan, öğretmenlerin çokkültürlülüğe karşı tutumu, ebeveynlerinin etnik kökenlerine, çokkültürlülükle ilgili bir eğitim alıp almama durumlarına ve ailelerinin engelli bir birey olup olmadığına göre farklılık göstermemektedir. Bir yabancı dili bilen öğretmenlerin çokkültürlülük tutum toplam puanları ($t = 3.80, p < 0.01$) ve tüm alt faktör puanları yabancı dil bilmeyen öğretmenlerden daha yüksektir. Çocukluklarını ilçede ve şehirde geçiren öğretmenler, köyde geçirmiş olanlara göre çokkültürlülüğün "Cinsiyet ve Irk" boyutu açısından daha olumlu tutumlara sahiptir ($F = 5.67, p < 0.01$). Marmara Bölgesi'nde çalışan öğretmenler, çokkültürlülüğün "Çeşitlilik ve Anlayış" boyutunda Ege Bölgesi'nde çalışan öğretmenlere göre daha olumlu tutum göstermektedir ($F = 3.46, p < 0.01$). İç Anadolu Bölgesi'nde çalışan öğretmenler, çokkültürlülüğün "Cinsiyet ve Irk" boyutu Karadeniz Bölgesi'ninkinden daha olumlu bir tutuma sahiptirler ($F = 3.56, p < 0.01$). Yüksek lisans derecesine sahip öğretmenler, çokkültürlülüğün "saygı ve çaba" boyutunda lisans derecesine sahip olanlardan daha olumlu bir tutuma sahiptir ($F = 5.78, p < 0.01$). Tartışma ve Sonuç Araştırma sonucunda öğretmenlerin çokkültürlülüğe ilişkin tutumlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Polat (2012) okul

müdürlerinin çokkültürlülüğe ilişkin tutumlarının olumlu olduğunu, Aslan ve Kozikoğlu (2017) öğretmenlerin çokkültürlü eğitime yönelik olumlu tutuma sahip oldukları bulmuştur. Çoban vd. ise (2010) tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin kültürel farklılıklara karşı olumlu bakış açılarının olduğu bulmuştur. Bulut ve Sarıçam (2016) ise okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının çokkültürlü kişilik ve çokkültürlü eğitim tutumlarının orta düzeyde olduğunu; Çekin (2013) din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin çokkültürlü eğitime yönelik tutumlarının yüksek olduğunu bulmuştur. Öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarının yüksek olduğuna dair bulgulara da ulaşılmıştır (Engin ve Genç, 2015; Sezer ve Kahraman, 2017). Damgacı ve Aydın (2013) eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan akademisyenlerin çokkültürlülüğe eğitime ilişkin tutumlarını yüksek olduğunu; Başbay vd. (2013) ise Eğitim Fakültelerinde görev yapmakta olan öğretim elemanlarının çokkültürlülük algılarının yüksek olduğu bulmuşlardır. Sonuç olarak araştırma bulguları bundan önceki bulgular ile tutarlılık göstermektedir. Bir yabancı dili bilen öğretmenlerin çokkültürlülük tutumları yabancı dil bilmeyen öğretmenlerden daha olumludur. Aslan ve Kozikoğlu (2017) iki dilli öğretmenlerin tek dilli öğretmenlere göre daha olumlu tutuma sahip olduklarını bulmuşlardır. Benzer şekilde Polat (2009) da öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime yönelik kişilik özelliklerini incelediği araştırmasında İngilizce öğretmen adaylarının çokkültürlülük kişilik özelliği puanlarının diğer branşlara göre (ilköğretim matematik, sınıf, fen bilgisi öğretmenlikleri) daha yüksek olduğunu bulmuştur. Çocukluklarını ilçede ve şehirde geçiren öğretmenler, köyde geçirmiş olanlara göre çokkültürlülüğün “Cinsiyet ve Irk” boyutu açısından daha olumlu tutumlara sahip olduğu bulunmuştur. Bu araştırmanın sonucu ile tutarlı olarak; Bulut ve Başbay (2014) ilçe, şehir, büyükşehir ve anakentte yaşamının büyük bir bölümünü geçiren öğretmenlerin çokkültürlü yeterlik algılarını oluşturan puan ortalamalarının köy ve kasabada geçiren öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu bulmuştur. Diğer taraftan Eğitim Fakültelerinde görev yapmakta olan öğretim elemanlarının çokkültürlülük algılarının yaşantının çoğunun geçirildiği yere farklılaşmadığı (Başbay, Kağnıcı ve Sarsar, 2013); öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarının büyüdükleri yerleşim yerine göre farklılaşmadığı araştırma bulguları arasındadır (Sezer ve Kahraman, 2017). Engin ve Genç (2015) sınıf öğretmeni adaylarının çokkültürlü eğitime yönelik tutumlarının olumlu olduğu memleket değişkeninin ise anlamlı bir farklılık yaratmadığını bulmuştur. Benzer şekilde Taştekin ve arkadaşları (2016) da öğretmenlerin çokkültürlü eğitime yönelik tutumları yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine göre farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Yüksek lisans derecesine sahip öğretmenler, çokkültürlülüğün “saygı ve çaba” boyutunda lisans derecesine sahip olanlardan daha olumlu bir tutuma sahiptir. Çekin (2013) din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin çokkültürlü eğitime yönelik tutumlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığını tespit edilmiştir. Özdemir ve Dil (2013) ise öğretmenlerin çokkültürlü eğitime ilişkin tutumlarının eğitim düzeyi değişkenine göre farklılık göstermediğini bulmuştur. Öneriler Öğretmenlerin çokkültürlülüğe ilişkin tutumunun “cinsiyet ve ırk” daha olumlu algı oluşması için çalışmalar yapılması, öğretmenlerin yabancı dil öğrenmeye teşvik edilmesi, çokkültürlülük alanında öğretmenlerle yapılacak çalışmalarda yaşamının çoğunu köyde geçirmiş olan, lisans düzeyindeki, dini inanç düzeyini düşük algılayan öğretmenlere öncelik verilmesi uygulayıcılara önerilmektedir. Araştırmanın özel okullarda ve farklı etnik kökeni bulunan öğrencilerin bulunduğu okullarda (uluslararası okullar vb) tekrarlanması, öğretmenlerin çokkültürlülüğe ilişkin tutumları üzerinde etkisi kurumsal değişkenlerin etkisinin incelenmesi, çokkültürlülük “odak grup görüşmeleri”, “mülakatlar” ve “gözlem” gibi nitel çalışmaların yapılması araştırmacılara önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Çokkültürlülük, çokkültürlülüğe ilişkin tutum, öğretmen.

Abstract

Although people have ethnic backgrounds at the point of origin, the concept of multiculturalism includes many notions such as race, gender, ethnicity, age, culture, ideological idea, religious belief and language. Moving from the fact that education is an important part of individuals' thought processes, it is seen that there is an increase in studies investigating the reflections of multiculturalism on educational processes in recent years. The purpose of the study was to investigate teachers' attitudes towards multiculturalism according to various variables. This study was designed as a descriptive survey

model, conducted on 280 teachers who work in 7 different regions of Turkey. Convenience sampling method was used in the study. The data of the study were collected with a measuring tool, which consists of 'Personal Information Form', and 'Multicultural Attitude Scale'. Frequency (f), percentage (%), mean score (\bar{x}), standard deviation (s) values were calculated, and T-test and One-Way ANOVA tests were performed. As a result of the research, it was found that teachers' attitudes towards multiculturalism are very high; teachers' attitudes towards multiculturalism vary according to whether they speak a foreign language, the settlement in which they spent their childhood, the school's geographic region, the level of their religious beliefs and education level. On the other hand, teachers' attitudes towards multiculturalism do not vary according to their going abroad, the ethnic background of their parents, whether they have a multicultural education or whether their families have a disabled individual. The findings were discussed, and recommendations were made to the practitioners and researchers.

Keywords

Multiculturalism, multicultural attitudes, teacher.

References

- Alismail, H. A. (2016). Multicultural education: teachers' perceptions and preparation. *Journal of Education and Practice*, 7(11), 139-146.
- Arslan, A. and Çalmaşur, H. (2017). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çokkültürlü eğitim tutumları ve demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (34), 90-109.
- Aslan, S. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çokkültürlü eğitim ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 18(2).
- Aslan, M. and Kozikoğlu, İ. (2017). Öğretmenlerin çokkültürlü eğitime yönelik tutumları: Van ili örneği. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, (31).
- Baker, G. C. (1977). Multicultural education: two preservice training approaches. *Journal of Teacher Education*, 28(3), 31-3.

[Tam metne ulaşmak ve tüm referansları görmek için tıklayın.](#)